

“TİP-TKP BİRLEŞİYOR”

BASIN TOPLANTISINDA SORULARA VERİLEN YANITLAR

TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile birlikte yapılan Brüksel’deki basın toplantısında sorulara verilen yanıtlar, 7 Ekim 1987.

[....]

Soru: Şimdi efendim biraz önce de yaptığımız konuşmada, Amerika’nın Türkiye’nin iç işlerine karışmadığı sürece, bir anlamda Türkiye’nin de NATO’da kalabileceğini ben daha önceki konuşmalarınızda da anladım. Yanlış mı anlıyorum? Ben öyle anlamıştım bir açıklamanızda. Türkiye’nin NATO’da kalabileceğini söylemiştiniz. Diğer yandan okuduğumuz, bildiğimiz kadarıyla Behice Boran 1955’li yıllarda Kore’ye asker gönderilmesine karşı yapılan etkinliklerde tutuklanmıştı. Daha doğrusu soruyu daha somut bir şekilde sokarak yönelteyim. NATO konusuna nasıl bakıyorsunuz? Bu çerçevede AET olgusunu nasıl görüyorsunuz?

Biz Türkiye İşçi Partisi olarak biliyorsunuz herhalde ta 1960’lardan başlayarak NATO’dan çıkmayı önerdik. “NATO’ya hayır” kampanyaları organize ettik. Türkiye’nin NATO’da olması bizim açımızdan istenilecek bir şey değildir. Ama Türkiye’nin NATO’da olduğu da bir nesnel gerçektir, olgudur. Bunu bugünden yarına irademizle, isteklerimizle değiştirmenin imkanı yoktur. Marksist-Leninistler, komünistler ise gerçekçi politika güderler. Gerçeklerden hareket ederek politika yürütürler. Onun için daha o zamanlarda, NATO’dan çıkma amacını ortaya koyduğumuz zamanlarda dahi, güncel olarak yapılacak işler üzerinde duruyor, güncel politikada talepler ileri sürüyor veya yapılan işlere karşı çıkıyorduk. Bunu da yapmak lazımdı. Şimdi birleşik parti olarak, yani Türkiye Birleşik Komünist Partisi olarak öngörülen şudur, esas şudur: Yalnız NATO’nun değil, her iki askeri blokun da aynı zamanda uygun bir şekilde ortadan kalkması, tasfiyesidir. Bu isteniyor. Ve elbette ki, “Türkiye NATO içinde kalacaktır” diye bir görüşümüz yok. Ama bugünden yarına bu tür iktidarlar olduğu müddetçe NATO’dan çıkılamayacağını, NATO’da kalmaya devam edileceğini de biliyoruz. O zaman meseleyi şöyle koyuyoruz:

Diyoruz ki, bugünden NATO’nun üyesi olmanın dezavantajlarını, sakıncalarını giderecek bir politika nasıl oluşturulabilir? Ulusal çıkarlara uygun bir politika nasıl oluşturulabilir? Bu suali soruyoruz. Ve diyoruz ki, böyle bir politika oluşturulabilir. Mesela SEİA anlaşması pekâlâ komünist, Marksist-Leninist, sosyalist olmayan bir iktidar tarafından da, ulusal çıkarları düşünen, Türkiye’nin çıkarlarını öne koyan, barış konusunu öne koyan bir iktidar tarafından da imzalanmayabilirdi. Onun için “bu imzalanmamalıdır, Amerika’ya tavizler verilmemelidir” talebini ileri sürüyor ve bunu müdafaa ediyoruz. Türkiye’de esas olan iş, Amerikan üslerinin kalkmasıdır. Bunu söylüyoruz, bu bir taleptir, ama bunun bugünden yarına gerçekleşmeyeceğini biliyoruz. Daha güncel, daha önümüzde olan sorunlara yoğunlaşıyoruz. Diyoruz ki, “Amerikan üslerine yeni nükleer silahlar konmasın.” Eskileri var, hiç değilse yenileri konmasın. Kuvvetlendirilmesin, “modernize etmek” yaftası al-

tında Türkiye’de NATO’nun silahlanmasına, Amerika’nın nüvelenmesine müsaade edilmesin. Mesela, Türkiye’de havaalanları genişletiliyor ve üsler tamir ediliyor, geliştiriliyor, yeni üsler yapılmaya gidiliyor. Bunlar hep “Türk Silahlı Kuvvetlerini modernize etmek” adı altında yapılıyor. Ama hiç şüphensiz olmasın ki, ilerde Amerika Çevik Müdahale Güçleri’ni kullanmaya kalktığı zaman, bunlardan istifade edilecek, ettirilecektir. Ettirilmesi öngörülmektedir. Bunlar açıklanmıyor, ama öngörülüyor. Buna parmak basarız. Buna karşı mücadele ederiz. Yani kısacası daha uzatmamak için son sözü söyleyeyim: NATO’dan çıkmak, üyeliğe son vermek noktasına gelmeden önce, bugünden yapılacak çok önemli işler vardır, NATO’yla ilişkin olarak. Bunun yapılması lazımdır. Ama esas ideal çözüm, her iki askeri blokun ortadan kalkmasıdır. Varşova Paktı ülkeleri zaten bunu çoktan teklif etmişlerdir. Zaman zaman bu tekliflerini tekrarlarlar, iki blokun da tasfiye edilmesi tekliflerini. Fakat NATO tarafı kabul etmiyor. İkisi de ortadan kalksa dünya için en hayırlı sonuç elde edilmiş olacaktır.

AET konusuna gelince. AET bildiğiniz gibi gelişmiş ülkelerin bir topluluğudur. Sanayileşmiş gelişmiş kapitalist ülkelerin bir topluluğudur. Türkiye üye olacaksa eğer, eşit haklarla üye olmalıdır. Halbuki Türkiye AET’ye eşit haklarla üye olacak durumda değildir. Çünkü Türkiye geri kalmış bir ülkedir. Türkiye henüz ağır aksak gelişmekte olan bir ülkedir. Onlarla aynı düzeyde, aynı gelişmişlikte aynı, güçte değildir. Onun için kağıt üzerinde eşit haklar yazılsa da, fiilen eşit hakka sahip bir üye olmayacaktır. Onun için, bugünkü koşullarda Türkiye’nin AET’ye üye olması ulusal çıkarlara aykırıdır. Tam üye olmamalıdır. Ama bu demek değildir ki, Türkiye’nin AET ile hiçbir çıkar ilişkisi olmayacaktır, görmemezlikten gelecektir, ona sırtını çevirecektir. Hayır! Biz politikacıyız. AET gibi önemli bir örgütlenmeyi görmemezlikten gelemeyiz, ihmal edemeyiz. Ama pekâlâ AET ile ikili ilişkiler kurulabilir ve kurulmalıdır. Ama ilerde ne olur? İlerde Türkiye’deki durumlar değişir, umarız iktidar değişir. Daha demokratik daha gerçek demokratik, daha ulusal çıkarları düşünen, Türkiye’yi gerçekten bir kalkınma yoluna sokan bir iktidar gelir de, koşullar değişebilir o zaman. “Üye olma veya olmama” daha düşünülebilir hale gelir. Benim şahsi kanaatim, öyle bir iktidar değişikliği olmadıkça, Türkiye’nin durumu AET için, AET üyeliğine uygun olmayacaktır. Ama bu benim şahsi görüşüm. AET’nin yanında bir başka ekonomik topluluk da olduğunu unutmamak lazım. Bir de Ekonomik Karşılıklı Yardım Örgütü var, sosyalist ülkeler arasında. Bu örgütlenmeyi de ihmal etmemeliyiz. Tıpkı AET ile yeni ilişkiler geliştirmek gibi, ikili ilişkiler geliştirmek gibi, bu örgütlenme ile de bu oluşum ile de Türkiye’nin ilişkilerini geliştirmeliyiz.

Soru: Sol güçlerin birliği gerekli diyorsunuz. Sol güçlerin birliği derken, dışarıda bıraktığımız bir sol grup var mı? Sol güçlerin birliği çağrısını yaparken dışarıda bıraktığınız bir sol grup var mı, yoksa bu bütün sol gruplara yönelik bir çağrı biçiminde mi anlaşılmalı? İkinci bir soru, “Yeni demokrasi kültürü” diye bir kavram geçiyor. Bunu geliştirmek lazım diyorsunuz. Bu demokrasi kültüründen ne anlıyorsunuz? Bunu açıklar mısınız? Üçüncü sorum: Bir de Türkiye’de son aylarda özellikle tartışılan bir konu “Türk-İslam Sentezi”. Böyle bir kavram ortaya atıldı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Biz kimseyi dışarıda bırakmak istemiyoruz. Böyle bir niyetimiz yok. Ama birlik biliyorsunuz iki taraflı bir anlaşmayla olur. Bir grup, bir parti veya bazı kişiler böyle bir birliğe katılmak istemiyorlarsa, katılmazlar. Zorla onları o birliğe dahil edemezsiniz. Onun için kapsam dışı kalabilir bir grup, iki grup, kimse onlar. Ama bizim amacımız mümkün olduğu kadar bütün solu kaplamasıdır. Tabii bu sol birliği dikkate alırken, bunun içinde bazı derecelenmeler olduğunu unutmamak lazım. Ama gerçek olan daha birbirine yakın olan, anlaşması kolay olan bir blok düşünülebilir. Daha uzak çevrelerde olan, sola daha uzak olan, ama gene de solda addedilebilecek gruplar olabilir.

Demokrasi kültürünün değişmesi deyince benim anladığım şudur: Demokrasi bir memlekette baş gösterip, yerleşirken birtakım alışkanlıklar ve gelenekler de meydana getiriyor. Hem düşünce alışkanlıkları, hem tavır ve davranış alışkanlıkları meydana getiriyor. Ve bunlar giderek gelenekleştiriliyor. Türkiye'deki demokrasi konusundaki bu yanlış anlayışları, kısıtlı anlayışları değiştirmek ve gelenekleşmiş olan demokrasi adına, bu anlayışlardan doğan davranışları değiştirmek. Bunların yerine daha gerçek anlamda demokratik olan ve bilhassa da daha gelişmeye açık olan demokratik, demokrasi anlayışlarını ve demokratik tutumları ve demokratik davranışları geliştirmek. Demokrasi bildiğiniz gibi sizin de, sadece dört senede bir seçimler yapıp parlamentoya üye seçmek değildir. Tüm bir kültür, bir anlayış, bir duygu alışkanlıkları, kişisel, duygusal alışkanlıklar, tutumlarda, davranışlarda, alışkanlıklar, gelenekler ve düşüncelerde alışkanlıklar oluyor. Bunu değiştirmek lazım.

Türk-İslam sentezi, burjuvazinin Türkiye'deki sol akımlara karşı bir baraj olarak geliştirmeye çalıştığı bir ideolojidir. Türkiye burjuvazisi en baştan beri -bilimsel analizlerle, akli tahlillerle değil, ama sınıf insiyakıyla, sınıf içgüdüsüyle -Türkiye'nin nesnel olarak sol akımlara açık bir ülke olabileceğini hissetmiş ve solu baş engel olarak görmüş, baş düşman olarak görmüştür. Sola karşı baraj düşünülmektedir daima. Her ne kadar, baş yöntem olarak baskı zor, kullanma yöntemleri revaçta ise de, bilinmektedir ki, yine de sadece bunlarla iş bitmiyor. İdeolojik barajlar lazım, ideolojik yöntemler lazım. Bunun farkındalar. Ve bu arada, milliyetçilik kafi gelmedi. Atatürkçülük hiç kafi gelmedi. Atatürkçülük küçük burjuva aydınlarının, kentteki küçük burjuvazinin bir ideolojisi olmakla sınırlı kaldı. Geniş halk kitlelerinde Atatürk şahsen sevildi, o başka, ama Atatürkçülük memleketi kurtardığı için vesaire, ama Atatürkçülük adında ortaya sürülen ideoloji, sola karşı bir baraj olmak bakımından kifayetsiz geldi, yetmedi. Onun yanında dinsel ideolojiye sarıldılar. Dinsel ideoloji ve dinsel inançları, davranışları, burjuvazi gayet bilinçli ve sistemli olarak teşvik etti. Dinsel akımlar kendiliğinden Türkiye'de kuvvetlenmedi. Kendiliğinden büyük gelişme göstermedi. Kendiliğinden halkı şu veya bu şekilde etkilemedi. İstendi böyle olması.

İrtica irtica diye şikâyet ediyorlar, halbuki irticanın mesulü iktidardır. İktidarın arkasındaki tekelci büyük burjuvazidir, militarist çevrelerdir, emperyalist, emperyalizmle işbirlikçi olan sermaye çevreleri, bürokratlar ve ordu kadrolarıdır. Bunlar bilinçli olarak solun karşısına bir baraj, bir set çekebilmek için irticayı kışkırtmışlardır; kendiliğinden olmamıştır. Bunun bir parçası olarak da, daha Batılı bir görünüm almaya çalışan ve hatta bazen Türk-İslam sentezi deyimine bazen -her zaman

değil, ama bazen görüyorum- Batıyı da ekliyorlar; Türk-İslam ve Batı Sentezi. Daha modern görünüşlü, ama esas gerici niteliğini taşıyan, yani gerideki değerleri canlandırıp, gerideki değerleri hakim kılmak. Hatta aralarında şeriat nizamını tekrardan hakim kılmak isteyenler dahi var. Böyle bir sentez geliştirilmektedir. Bunun da amacı sol ideolojiye karşı, sola karşı bir set, bir baraj çekmektir: Kendilerinin sömürücü, militarist, gerici ekonomik ve politik iktidarlarını böyle bir ideoloji ile kuvvetlendirmektir. Böyle bir ideolojinin böyle bir iktidarı, gerici iktidarı desteklemesini sağlamaktır.

Soru: Ben tekrar sözü şuna getirmek istiyorum. Legal çalışmaya aday olmaya... Bir kere her şeyden evvel şunu açıkça söyleyebilir miyiz? Bir Türkiye Birleşik Komünist Partisi, TKP ve TİP' in birlikte varoluşu mu? Yoksa gerçekten birleşmiş hali mi? Bununla bağlı olarak bu birleşmede bugünkü dünyadaki Doğu-Batı ilişkilerindeki yumuşama ve Sovyetler Birliği'ndeki glasnost politikası etmen olmuş mudur size? Değişen dünya koşulları mı birleşmeyi gündeme getirdi? Bir de şunu açıkça sormak istiyorum: TİP ve TKP bugüne kadar aynı mıydı?

Birlik fikrine çok demiyeyim ama, oldukça eski bir zamanda gelindi. Ve birlik gerekli midir, değil midir diye bir tartışma yapılmadı. O gereklilik baştan sorgusuz sualsiz kabul edildi iki tarafça. Onun için bir problem teşkil etmedi, birleşelim mi birleşmeyelim mi diye. Baştan itibaren konuştuğumuz, birleşmenin en sağlam şekilde meydana getirilmesi. O soruya cevap aradık. En sağlam, en doğru biçimde bir birleşme nasıl olur? Bunun için uğraştık. 1980 başlarında birleşme görüşmeleri başladı. Onun için buna dışardan etkiler olmadı, şu tarihte bu olması diye bir şey olmadı. Baştan itibaren, uzun seneler önce birlik meselesini benimsedik. Ve sonunda da birlikte olduk, mutabık olduk, büyük sorun çıkmadı. Sağlam bir birlik ancak ideolojik ve politik birlik temelinde kurulabilir, ideolojik ve politik temelde eğer anlaşmıyorsanız birlik olmaz. Onun için en sağlam ideolojik ve politik temeli oluşturmaya çalıştık. Bu temel esasen baştan vardı. Zaten birliğin akla gelişi ve birliğin verimli sonuçla bitişi bundan dolayıdır. Nesnel olarak iki partinin arasında ideolojik ve politik açıdan birçok yakınlık ve hatta özdeşlik vardı. Ondan dolayı “Neden birleştiler? Niçin birleşme gereğini duydular?” filan gibi sorular yerine “Niye bunlar baştan beri birleşmediler?” diye sormak icap eder, “Bu kadar yakınlıkları varken” diye. Ve Türkiye İşçi Partisi'nin gelişmesi, bu birlikteliği daha da güçlendirdi. Yani ideolojik, politik birlikteliği. Çünkü Türkiye İşçi Partisi legal bir parti olarak ideolojik ve politik açıdan bütün görüşlerini, kavramları açık açık kullanarak ortaya koyabilecek durumda değildi. Çünkü kısıtlamalar var, 141-142 var, komünist demek bile yasak vesaire. Ve ilk baştan da, kuruluşunda da, 61'deki kuruluşunda da doğrudan doğruya sosyalist parti anlayışıyla kurulmamış. Sosyalist bir anlayışı var, ama tam yerine oturmuş değil. Fakat şu oldu kuruluşundan kısa bir süre sonra, bilimsel sosyalistleşme sürecine girdi Türkiye İşçi Partisi de. Yön değiştirmeden hep aynı doğrultuda ve aynı yönde geliştirdi ve güçlendi. Bu yönde, bu istikamette. Bu doğrultuda Marksizm-Leninizm doğrultusuydu. Ve nihayet temellerine oturdu. Bilhassa 4. Kongreden sonra. Bu da birliği, iki parti arasındaki özdeşliği kuvvetlendirdi. Onun için biz görüşmelerimize esasen birliğin, hiç cayı sorulmadan -yani gerekirmi, gereksiz mi?- gerekliliğine baştan inanarak başladık. Sağlam kuruluşu ideolo-

jik... politik ve ideolojik temelinde geliştirilmesinde, sadece temel olarak ele almakla kalmayıp, ayrıntılarda geliştirilmesinde ve ayrıntılarda mutabık kalınmasında da aradık. Ve bunu gerçekleştirdik. Ondan sonra da en uygun örgütsel biçim ne olur, bunun üzerinde durduk. Ve bu aşamalardan geçerek birlik konusu sonuca ulaştı. Aynı zamanda tarihimize baktık. Türkiye işçi sınıfının 1920'den bu yana tarihine baktık. O zaman şu neticeye geldik ki, esasen Türkiye Komünist Partisi de, Türkiye İşçi Partisi de aynı işçi sınıfının politik hareketinin iki koludur. Aynı hareketin iki koludur. Ayrışmış iki koludur. Binaenaleyh birleşmesi mutlaka, hatta gerekliden de öte zorunludur. Buraya geldik.

Legal partiye aday olma meselesine gelince, genelinde zaten komünist partiler hiçbir zaman illegalde çalışmayı kendileri seçmezler. Legal çalışmanın olanakları, kolaylıkları varken niye illegal çalışma? İlegal çalışma demokrasinin kısıtlı, sınırlı olduğu veya hiç olmadığı koşullarda oluyor. Onun için amaç legalde çalışmak olmuştur. Ve illegaldeyken de -gerek TKP kurulduğundan beri, gerekse 80'den beri her iki parti legal olanakları en küçüğünde dahi değerlendirmiş ve onlardan faydalanarak hareket etmiştir. Faaliyet göstermiştir. Etkinliklerde bulunmuştur. Legale yani. Legal daima gündemde olmuştur. Kendi ideolojimizi değiştirmeden, kendi ideolojik açımızdan, yani Marksizm-Leninizm açısından legal olanakları, fırsatları değerlendirmek ve değerlendirerek harekette, eylemde bulunmak. Bu vardı. Bunu şimdi birleşik parti, bütün parti olarak legal faaliyete geçmesi olarak formüle ediyoruz.

Türkiye bugün gerçekten demokrasi denilecek bir rejime sahip değildir. Daha gerçek bir demokratikleşme de başlamamıştır. Ama iktidar bütün istediklerini yapamaz hale gelmiş, toplum yapısı kendisine giydirilmek istenen demirden kafesi reddetmiştir. O kafesi oradan buradan zorlamaya başlamıştır ve kırmaya başlamıştır. Olmakta olan budur. Ama tam demokratikleşme sürecine girilmiş değildir. Fakat bu süreç dahi ilerledikçe yeni olanaklar belirecektir ve Türkiye kanımızca çok uzak olmayan bir gelecekte, -ne kadar uzak olmayan, onu seneleri rakam vererek söyleyemeyeceğim- ama pek de uzak olmayan gelecekte Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ne bir legal olmak, yasal parti olmak fırsatını verecektir, iktidarlar istemese de, tercihleri olmasa da vermek zorunda kalacaklardır. Çünkü eskiden beri söylemişizdir, daima parlamentoların oluşturduğu ve geçirdiği kanunlardan ziyade, toplumun kendi nesnel gelişme kanunları ağır basar. Türkiye, o taraftan sevinebiliriz, demokratik bir ülke olmaya, demokrasinin gelişmesini gerçekleştirmeye mahkumdur diyebiliriz. Bu güzel bir mahkumiyet ama! Böyle mahkumiyet dostlar başına. Güzel bir mahkumiyet; buna mahkumdur.

Toplumun nesnel gelişmesi, öznel koşulların da değişmesi neticesinde iktidarlar komünist partisine yasal olma fırsatı vermek zorunda kalacaklardır kanımızca. Bu anlamda adayız legal parti olmaya.

[...]

Yeni Yol, Sayı 1, Kasım 1987